

'Moving masks'

VERHAAL

Als de Corona crisis in maart van dit jaar in volle hevigheid bij de mensen is doorgedrongen ontstaat er een verhitte discussie over mondkapjes. Helpen die om besmetting met het virus tegen te gaan? En zoja, waarom zijn ze er dan niet? Waar blijft de overheid? Tegenstrijdige berichten over het nut van mondkapjes vliegen heen en weer, op de TV, in de krant, op internet. Op een bepaald moment wordt het mondkapje één van de meest gewilde objecten wereldwijd. Als gevolg van de schaarste ontstaat er een cowboymarkt waarin 99% van de aangeboden goederen van slechte kwaliteit is, vervalste certificaten heeft of zelfs gestolen blijkt te zijn. Ondertussen neemt de druk verder toe. Beelden van zorgverleners die noodgedwongen onbeschermd hun werk moeten doen en berichten van mondkapjes die in Nederland ongebruikt op de plank liggen leiden tot grote onvrede.

Dan gebeurt er iets dat nog nooit eerder is vertoond: Op 23 maart 2020 slaan in deze uitzonderlijke crisissituatie ziekenhuizen, het ministerie van VWS en verschillende leveranciers onder de vlag van het Landelijk Consortium Hulpmiddelen (LCH) de handen ineen om de zorg van beschermingsmiddelen te voorzien. Het is een bijzondere samenwerking tussen partijen die normaal gesproken in de 'zorgmarkt' als concurrenten of verkoper-inkoper lijnrecht tegenover elkaar staan.

Coassistent (10)(2e) heeft met haar Gopro de hectische weken van het LCH vastgelegd. Als enige krijgt ze toegang tot alle vergaderingen waar belangrijke besluiten worden genomen over de inkoop van mondkapjes. Ze is bij veel cruciale momenten met de camera aanwezig en legt zo vast welke hobbelige weg het Landelijk Consortium Hulpmiddelen heeft afgelegd. Met haar materiaal zijn we in de 'war room' van het LCH en krijgen een unieke inkijk in de hectiek die schuil gaat achter de personferenties van Mark Rutte en Hugo de Jonge. De scènes tonen de stress, de nood en de wanhoop van het LCH:

"Gisteren moest ik een call maken of we twintig miljoen naar Zuid Afrika gingen overmaken terwijl het niet betrouwbaar was. Twintig miljoen! Er zitten vijf mensen in m'n nek te hijgen om het wel te doen en vijf mensen zeggen wat doe je?!" De druk op (10)(2e) (10)(2e) is gigantisch. Als hoofd van een divisie en voormalig hoofd inkoop in het Amsterdam UMC is hij gewend om zuinig om te gaan met geld, nu moet hij keuzes maken waar vele miljoenen publiek geld mee gemeoid zijn. De dilemma's zijn groot en er is weinig tijd om na te denken.

"Als we nu niet handelen gaan we echt deals mislopen! Dan gaat die productieruimte gewoon naar andere landen!" Trader (10)(2e) van Mediq zit met de handen in het haar tegenover (10)(2e). Er moet haast gemaakt worden, want in de wereldwijde cowboymarkt worden ladingen zelfs in de fabriek nog weggekocht. (10)(2e) leidt een team van inkopers van allerlei verschillende leveranciers (Mediq, QRS OneMed, Brocacef, RoyalDoctors, King D-care). Normaal gesproken zijn het directe concurrenten van elkaar, nu werken ze - nota bene in opdracht van de overheid - samen in de war room om de Nederlandse zorg van beschermingsmiddelen te voorzien. Ze hebben jarenlange ervaring als inkopers en sommige van hen zijn zelf (IC) verpleegkundigen geweest. Die ervaring is nu hard nodig, want er is veel 'bagger' in omloop en heel Nederland staat in de rij met aanbiedingen: van vaatjes alcohol die al jaren op zolder liggen tot serieuze deals.

Terwijl het grootste deel van de Nederlanders thuis in lockdown zit, wordt in Leusden in een kantoorpand dat door de branchevereniging FHI beschikbaar is gesteld met man en macht gewerkt om de zorg van spullen te voorzien. Naast (10)(2e), spelen (10)(2e) (10)(2e) en (10)(2e) (10)(2e) (10)(2e), (10)(2e), (10)(2e), (10)(2e) (10)(2e) (10)(2e) er (10)(2e) (10)(2e) een hoofdrol binnen het LCH. Ze maken dagen van soms wel 14 uur om de inkoop, logistiek en distributie op gang te krijgen. De meeste van hen hebben hun dagelijks werk direct uit hun handen laten vallen toen ze gebeld werden om naar Leusden te

komen, vaak zonder dat ze precies wisten waarvoor. We maken mee hoe ze steeds tegen nieuwe obstakels aanlopen: van kilometers lange files voor het vliegveld in Shanghai tot handschoenen die aan elkaar geplakt zijn doordat ze te snel ingepakt waren. En hoe in deze crisissituatie voorheen onvoorstelbare oplossingen worden gevonden. Door deze figuren te volgen in de strijd om beschermingsmiddelen begrijp je als buitenstaander plotseling hoe ingewikkeld dit proces eigenlijk is. Dat het in dit geval helaas geen kwestie is van “vandaag besteld, morgen in huis”.

Iedereen binnen het LCH is zich bewust van de grote belangen die op het spel staan: “Aan de ene kant wil ik als er straks een parlementaire enquête komt kunnen uitleggen dat we geen geld verkwist hebben, aan de andere kant... als we het nou niet doen en we zijn te laat en er gaan mensen dood, dat kan ik niet verkroppen”. Ondertussen neemt de druk van buitenaf alleen maar toe. Wekelijks wordt de minister in de Tweede kamer bevraagd waarom de tekorten nog niet zijn opgelost, de levens van veel mensen staan immers op het spel. Ontevreden ondernemers melden zich in de media, het LCH wordt te traag en bureaucratisch genoemd. De mensen van het LCH raken zichtbaar gefrustreerd door de negatieve publiciteit. “Als we 19.999 verpleeghuizen goed beleveren en 1 niet, dan haalt die de krant”, verzucht (10)(2e) tijdens een briefing in de Tweede kamer.

Het is een verhaal met verschillende facetten: het zegt iets over de paniek die ontstaat als de hele wereld, van Amerika tot en met Azië, op zoek is naar mondkapjes en de druk die daardoor ontstaat op de markt. Het zegt iets over de kwetsbaarheid van deze markt als we zien dat sommige middelen slechts in één land worden geproduceerd en het dus haast onmogelijk is geworden om er aan te komen als de gehele wereldbevolking ze acuut nodig heeft, zoals bijvoorbeeld rubber handschoenen die vrijwel alleen in Maleisië worden gemaakt.

Het zegt iets over de politiek en samenleving die ondanks de wereldwijde schaarste aan beschermingsmiddelen geen tekorten in Nederland willen accepteren. Over de media die een beeld schetst van een organisatie die ‘niet, of veel te langzaam’ opereert en die alleen oog heeft voor de tekorten, ook nog wanneer het LCH uiteindelijk voldoende voorraad heeft. Je ziet hoe dat inwerkt op het team dat dag en nacht bezig is om de juiste afwegingen te maken bij de aankoop van miljoenen mondkapjes die misschien wel geen certificaat hebben en ondeugdelijk zijn. Ook zegt het verhaal iets over de samenwerking die mogelijk wordt op het moment dat het echt nodig is. Bedrijven die hun winstmarges opzij zetten, juist wanneer deze gigantisch zouden kunnen zijn, om met de overheid samen te werken in het algemeen belang, zou dit na de coronacrisis ook een optie zijn? De winst-marge voor altijd opzij zetten is natuurlijk geen optie, maar het kan wel een mogelijkheid bieden om in de toekomst nieuwe samenwerkingsverbanden te creëren die in combinatie met de overheid problemen wellicht op een adequatere manier kunnen oplossen dan nu het geval is.

Al deze facetten spelen door elkaar heen als we van minuut tot minuut meemaken hoe het team van het LCH aan de felbegeerde beschermingsmiddelen probeert te komen en daar op wonderbaarlijke wijze uiteindelijk ook in slaagt. We zijn bij de momenten waarop het tegen zit en een deal volledig lijkt te mislukken of niet doorgaat. Momenten waarop (10)(2e) zucht en steunt, aan de camera vertelt over de haast onmogelijke opgave en zijn hart lucht bij (10)(2e) (10)(2e) is open en schroomt niet om in duidelijke taal te benoemen wat de problemen zijn en hoe moeilijk de opdracht is. Maar ook de andere leden van het team ventileren vrijelijk hun mening, onzekerheden en twijfels, niet gehinderd door de camera, waarvan ze vaak vergeten zijn dat hij aanstaat.

Moving Masks toont een wereld waar iedereen een mening over heeft, maar die nooit iemand te zien kreeg. Het toont de dilemma's van het LCH: want hoever ga je in de strijd om beschermingsmiddelen? Moet je in zee gaan met partijen die op onbeschaafde wijze misbruik maken van de schaarste? Hoe verantwoord je straks dat er zoveel geld uitgegeven is? En wanneer is het

genoeg? Al deze vragen spelen door het hoofden van de betrokkenen, terwijl de hete adem van de Tweede kamer, de pers en het volk continu voelbaar is.

FILMIDEE

Het is zonder meer duidelijk dat de kijker bij het zien van dit verhaal meegenomen wordt in een wereld die hij anders nooit te zien zou krijgen. De beelden van (10)(2e) vertellen een verhaal op de direct cinema manier zoals we die kennen van regisseurs als D.A. Pennebaker (*Don't Look Back, The War Room*) of Frederick Wiseman (*Law And Order, Welfare*). Maar om de verschillende niveaus prominent naar voren te krijgen zouden interviews met de hoofdpersonen over hun ervaringen een verdieping van de beelden kunnen geven. In deze interviews zal vooral de persoonlijke impact van het verhaal centraal staan. De betrokkenen uiten hun twijfel, vertellen over de druk van de enorme verantwoordelijkheid en de teleurstelling wanneer na al het harde werk, slechts negatieve publiciteit het resultaat lijkt te zijn. Nieuwsberichten en krantekoppen die laten zien hoe de media reageren en beelden uit de Tweede Kamer waar kritische vragen aan de minister worden gesteld laten de grote druk zien die er op het team van het LCH staat. Reportages uit de ziekenhuizen en de verzorgingstehuizen waar mensen liggen te sterven laten zien wat er op het spel staat en waarom de nood zo hoog is. Het is letterlijk een kwestie van leven of dood. Ook wordt de dag en de tijd aangegeven worden waardoor de tijd een factor wordt die bij iedereen steeds meespeelt bij alles wat hij of zij doet. Alles moet snel, want iedere dag die het langer duurt zwelt de kritiek aan en vooral: lopen er zorgmedewerkers langer onbeschermd rond op de IC's. Daarom is de aanwezigheid van een tikkende klok een mooie toevoeging. Soms voorzien van een tekst met de plek waar de scène zich afspeelt en een korte beschrijving van wat er op dat moment aan de hand is. Er verschijnen ook app-berichten van verschillende teamleden die elkaar bestoken met appjes over de deals die op dat moment gaande zijn. Zo blijf je steeds bij het team en de dagelijkse worstelingen.

(10)(2e) zal vanaf juli 2020 werkzaam zijn als arts bij het BovenIJ ziekenhuis in Amsterdam. Ik zal op basis van haar materiaal (ca. 50 uur) een film maken die naast dit materiaal ook gebruik zal maken van nieuwsberichten en nieuw gedraaide interviews met de betrokkenen. (10)(2e) zal daarbij zijdelings betrokken zijn. Uiteindelijk wordt het op deze manier een film van (10)(2e) en mij samen.

MOTIVATIE

(10)(2e) inmiddels afgestudeerd als arts, kwam bij mij met het verhaal over het LCH en liet me een kort overzicht zien van het materiaal wat ze gefilmd heeft. Meteen was voor mij duidelijk dat hier een interessante en een relevante film uit te maken was. Over het gevecht van een klein team om een land van middelen te voorzien dat het beschermt tegen een groot gevaar. Een gevecht tegen de tijd, maar ook tegen het beeld dat ontstaat naar buiten toe. In de media ontstaat er in dit soort situaties snel een beeld. Daarbij worden gebeurtenissen vaak gereduceerd tot een simpele werkelijkheid waarbij 'goede spelers' en 'slechte spelers' aan het werk zijn. In deze tijd van internet en sociale media wordt dit beeld al snel uitvergroot en komt de nuance niet meer aan bod. Het is dan haast onmogelijk geworden om aan het publiek uit te leggen wat er werkelijk gebeurd is. Want het eerder gecreëerde beeld heeft zich al vastgezet in het bewustzijn van de meeste mensen en de waarheid wordt bijna niet meer geaccepteerd als 'waar'. Het zijn dit soort mechanismen waar ik me vol tegen verzet. Sinds ik documentaires maak is het mijn streven om een andere blik te laten zien waardoor je je niet meer comfortabel terug kun trekken in de waarheden die je al kent of 'nu eenmaal zo zijn'. Iedere keer kun je weer een andere visie ontwikkelen op iets waar je van dacht te weten hoe het zat. Daardoor ontwikkel je jezelf en ben je ook meer van waarde voor de samenleving op het moment dat je politieke keuzes moet maken. Zoals de beroemde documentairemaker Richard Leacock al zei: "Everything that makes you look at something differently is political." Deze film is zo'n verhaal dat verteld moet worden omdat veel mensen denken dat het 'een puinhoop' was bij het inkopen van de mondkapjes en dat het LCH niet snel genoeg heeft gehandeld. Deze film kan

bijdragen aan een beter begrip van wat het LCH in die hectische weken heeft gedaan en wat ze uiteindelijk voor elkaar hebben gekregen. Ook kan deze film meer mededogen genereren voor het team en de kijker een spiegel voor houden: hij dacht te weten hoe het met die mondkapjes zat, maar het bleek toch veel ingewikkelder te zijn. Met de overmacht van het snelle nieuws, de sociale media en de nepberichten is het belangrijker dan ooit om de gebeurtenissen in al hun complexiteit te laten zien en eventuele tegenstrijdigheden te laten bestaan. Deze film kan laten zien wat een crisis kan voortbrengen: Dat een team met tegenstrijdige belangen opeens kan samenwerken en dat het creatief kan omgaan met onvoorspelbaarheden, surfend tussen hoop en vrees. En dat mensen met verschillende achtergronden en tegenstrijdige belangen kunnen samenwerken in het belang van de gezondheid van een heel land.